

رام-۱۵ تیر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

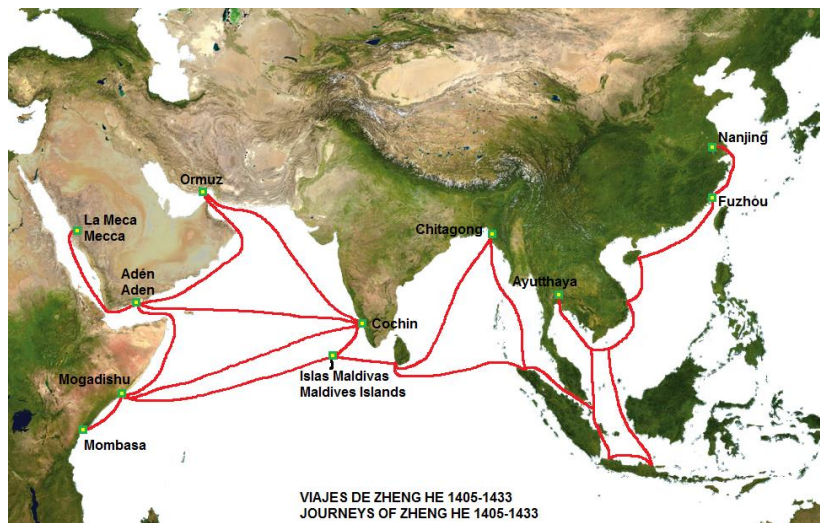
@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پانزدهم تیر

پانزدهم تیرماه با رخدادهایی مصادف است که ماهیت جهانی تمدن ایرانی را به خوبی نشان می‌دهد. در سال ۱۹ هجری خورشیدی در چنین روزی سپاهیان اسلام به رهبری عمرو عاص بر قوای بیزانسی در نبرد هلیوپلیس غلبه کردند. در روز آدینه پانزدهم تیر سال ۳۷۷ محمد بن یحیی بوزجانی از مفاخر علمی ایران و اسلام درگذشت، که احتمالاً در دوران حیاتش برجسته‌ترین ریاضیدان جهان محسوب می‌شد.

در پانزدهم تیرماه سال ۵۹۰ در یاسالار نامدار ایرانی تبار چینی ژنگ‌هه از سومین سفر ماجراجویانه‌اش به نانجینگ بازگشت. او فرزند «حاجی ما» (و نواده‌ی سید اجل شمس‌الدین عمر خوارزمی) زاده‌ی بخارا (حاکم ایرانی تبار استان یونان در دوران حاکمیت سلسله‌ی یوان بود. او در کودکی به دست سرداران سلسله‌ی مینگ اسیر و اخته شده بود و با این همه در دربار مینگ اقتداری به دست آورد و رهبری نیروی دریایی این دولت را بر عهده گرفت. او در قلمرو وسیعی سفر کرد و تا مومباسا در پایین شاخ آفریقا پیشروی کرد. در سریلانکا هم ستون یادبودی سه زبانه از سفرهایش برافراشت و بر آن به زبانهای چینی و پارسی و تامیلی دستاوردهایش را

نگاشت .

مسیر سفرهای ژنگ‌هه

در ۱۲۷۱ دادابایی نائوروجی از پارسیان هند نخستین غیراروپایی بود که به عضویت پارلمان انگلستان درآمد، و او همان کسی است که پدر فکری جنبش استقلال هند و نویسنده‌ی آثاری مهم درباره‌ی نقد استثمار انگلیس در هند هم هست. در ۱۲۹۶ همان استعمار انگلیسی شکلی دیگر به خود گرفت و دسته‌ای از اعراب که رهبرشان لورنس عربستان بود به عقده حمله کردند و آنجا را از دست عثمانی‌ها خارج کردند و این مقدمه‌ی سپردن حاکمیت عربستان به دست وهابی‌ها و تشکیل دولت سعودی بود. در ۱۳۰۴ محمدعلی فروغی اندیشمند و سیاستمدار برجسته‌ی ایرانی در ترکیه به عنوان سفیر کبیر ماموریت یافت و پس از برخورد با فضای سیاسی این کشور درباره‌ی ظهور موج خشونت‌های پان ترک‌ها به ایرانیان اعلام خطر کرد. در ۱۳۰۶ هم به دنبال الغای کاپیتولاسیون به دستور رضا شاه کلیه کارگزاریهای حقوقی خارجی منحل شدند و همگی با بودجه‌ی خود به وزارت عدلیه منتقل شدند. در همین روز به سال ۱۳۲۴ استالین یادداشت خطی نوشت و آن را به امضای پولیت بوروی دولت شوروی رساند و برای تجزیه‌ی ایران جدا کردن آذربایجان یک میلیون روبل بودجه در نظر گرفت.

راست: ریچارد شیردل؛

چپ: سوزانده شدن ژان هوس بر اساس نقاشی‌ای از قرن ۱۵

در سطح جهانی نیز این روز با رخدادهای متنوعی قرین بوده است. در ۵۶۸ ریچارد شیردل به تاج و تخت انگلستان دست یافت، در ۱۳۴۳ مالوی از انگلستان استقلال یافت و در ۱۳۴۶ ارتش نیجریه وارد بیافرا شد و جنگ در این منطقه آغاز شد. این روز در ضمن با نارواداری عقیدتی انگلیسی‌ها هم تقارنی دارد. چون در پانزدهم تیر ۷۹۴ ژان هوس به جرم بدعت دینی به تیرک بسته شد و سوزانده شد و در ۹۱۴ سر توماس مور به خاطر مخالفتش با ازدواج مجدد هنری هشتم شاه انگلستان به جرم خیانت اعدام شد

در مقابل این روز با معدودی رخداد نوآورانه‌ی خوب هم مصادف بوده است. نمونه‌اش آن که در ۱۲۶۴ لویی پاستور با موفقیت واکسن هاری را بر کودکی به نام ژوزف مایستر که دچار گزیدگی سگ بیمار شده بود آزمود و در ۱۳۳۶ جان لنون و پاول مک‌کارتنی برای اولین بار با هم دیدار کردند و دوست شدند و سه سال بعد گروه بیتل‌ها را تاسیس کردند.

ژوزف مایستر

توماس مور

میخائیل کالاشنکوف

نوآوری دیگری که در خوب بودن‌اش تردیدهایی هست، آن که در چنین روزی در ۱۳۲۶ میخائیل کلاشنکوف که افسر ارتش سرخ بود تفنگ مشهور به کلاشینکف را اختراع کرد. او که در زمان کودکی با خانواده‌اش به خاطر قتل عام‌های استالینی آواره شده بود، بعدتر به مقام ژنرالی رسید و پس از فروپاشی کمونیسم به مسیحیت ارتدوکس بازگشت و در پایان عمر نامه‌ای نوشت و گفت که بابت اختراع این سلاح عذاب وجدان شدیدی دارد.

اما نوآوری شگفت‌انگیز دیگر این روز به کشف یا اختراع اسنادی تاریخی مربوط می‌شود که سر و صدای زیادی طی سالهای اخیر به پا کرده است. بر اساس روایت مشهور در پانزدهم تیرماه سال ۱۳۲۱ دختر بچه‌ای به نام آن فرانک در آمستردام همراه خانواده‌اش که یهودی بودند در پستوی پشت خانه‌شان پنهان شدند تا از تعقیب نازی‌هایی که تازه هلند را گرفته بودند، در امان بمانند. بر اساس این روایت آن فرانک طی دو سال مطالبی در دفترچه خاطراتش نوشت که بعدها به یکی از پرخواننده‌ترین و مشهورترین متون بازمانده از جنگ جهانی دوم تبدیل شد. بنا به همین روایت آن فرانک و خانواده‌اش در شهریور ۱۳۲۳ توسط گشتاپو دستگیر شدند و به اردوگاه کار اجباری فرستاده شدند و چند ماه بعد در زمستان همان جا در اثر تیفوس درگذشتند. تنها بازمانده‌ی خانواده پدرش اتو فرانک بود که در سال ۱۳۲۶ بلافاصله پس از پایان جنگ این دفترچه را نخست به آلمانی و در ۱۳۳۱ به انگلیسی منتشر کرد. این کتاب به سرعت شهرت یافت و ثروت و اعتبار فراوانی برای فرانک به همراه آورد و به صورت کتاب مقدس تبلیغاتی برای بازنمودن جنایتهای نازیها مورد استفاده قرار گرفت و بر مبنای آن فیلمها و نمایشنامه‌های زیادی پدید آمد. اتو فرانک باقی عمرش را صرف بهره‌مندی از این ثروت و سخنرانی‌های پیاپی درباره‌ی اردوگاه‌های کار اجباری نازیها کرد. فعالیت مهم دیگرش شکایت از پژوهشگرانی

بود که این دفترچه خاطرات را جعلی می‌دانستند. تمام دادگاههایی که برای شکایتهای او برگزار می‌شد به نفع او رای می‌دادند اما درباره‌ی مدعیان جعلی بودن این سند هم نرمخوبی جالب توجهی نشان می‌دادند و فقط اصرار بر این بود که چنین حرفی دیگر تکرار نشود. با این همه شواهد فراوانی در دست است که نشان می‌دهد کل ماجرای این دفترچه خاطرات تبلیغاتی سیاسی بوده و به احتمال زیاد دختری با نام و نشان آن فرانک مشهور هرگز وجود نداشته است.

شعبه‌ای از موسسه‌ی بزرگ و متمول انتشار آثار آن فرانک

تصویر منسوب به آن فرانک

زادگان نامدار پانزدهم تیرماه عبارتند از مارک بلوخ فیلسوف و مورخ (۱۲۶۵)، مارک شاگال نقاش (۱۲۶۶)، فریدا کالو نقاش مکزیکی (۱۲۸۶)، تنزین گیاتسو چهاردهمین دالای لاما (۱۳۱۴)، و نورسلطان نظربایف اولین رئیس جمهور قزاقستان (۱۳۱۹). گی دو موپاسان نویسنده‌ی فرانسوی (۱۲۷۲) و عزیز نسین طنزنویس ترکیه (۱۳۷۴) هم در این روز درگذشته‌اند.

عزیز نسین

مارک بلوخ

گی دو مویاسان